

ИСТОРИЈА ПРАВА

Проф. др Драган Николић

ПРЕДАВАЊА

IV недеља:

КИЈЕВСКА РУСИЈА

1. час: ИЗВОРИ ПРАВА У КИЈЕВСКОЈ РУСИЈИ**ОБИЧАЈНО НЕПИСАНО РУСКО-СЛОВЕНСКО ПРАВО**

У УГОВОРУ ИЗ 944. год. ПОМЕНУТО КАО "ЗАКОН РУСКИ"

ЗАКОН СУДЊИ ЉУДЕМ (крај IX – почетак X века)

УГОВОР КНЕЗА ОЛЕГА СА ВИЗАНТИЈОМ (911. год.)

УГОВОР КНЕЗА ИГОРА СА ВИЗАНТИЈОМ (944. год.)

ЦРКВЕНИ УСТАВ КНЕЗА ВЛАДИМИРА I (980-1015. год.)

КРАТКА РЕДАКЦИЈА РУСКЕ ПРАВДЕ:

ПРВИ ДЕО чл. 1-18. из 1016. год. ДРУГИ ДЕО чл. 19-41. из 1054-76. год.

1. час: ИЗВОРИ ПРАВА У КИЈЕВСКОЈ РУСИЈИ

- **НОВГОРОДСКЕ ГРАМОТЕ (ИСПРАВЕ) О АУТОНОМИЈИ из 1019. год.**
- **ЦРКВЕНИ УСТАВ ЈАРОСЛАВА МУДРОГ (1019-1054.)**
- **ШИРА РЕДАКЦИЈА РУСКЕ ПРАВДЕ: 121 ЧЛАН НЕСПОРАН У СВИМ ПРЕПИСИМА (ЗАПИСАНА У ПРВОЈ ЧЕТВРТИНИ XII века)**
- **КОРМЧИЈЕ КЊИГИ**
- **УГОВОРНЕ ПОВЕЉЕ ("ДОГОВОРНАЈА ГРАМОТА") НОВГОРОДАЦА СА СВОЈИМ КНЕЖЕВИМА ТОКОМ XIII-XV века: има их 80, најстарија из 1265.**

1. час: ИЗВОРИ ПРАВА У КИЈЕВСКОЈ РУСИЈИ

**ТЕМАТСКЕ
ЦЕЛИНЕ
ШИРЕ
ПРАВДЕ**

1.	ОДГОВОРНОСТ ОПШТИНЕ ЗА УБИСТВО НА ЊЕНОЈ ТЕРИТОРИЈИ	3-8.
2.	УБИСТВО ЛЈУДИ ВЕЗАНИХ ЗА КНЕЖЕВ ИЛИ БОЈАРСКИ ПОСЕД	11-17.
3.	ДОКАЗНА СРЕДСТВА (КОД УБИСТВА И КРАЂЕ)	18-22.
4.	ТЕЛЕСНЕ ПОВРЕДЕ И УВРЕДЕ	23-31.
5.	ДОКАЗНИ ПОСТУПАК "СВОД"	35-39.
6.	КРАЂА	40-46.
7.	ОБЛИГАЦИЈЕ	47-55.
8.	ПРАВНИ СТАТУС СЕЉАКА-ЗАКУПА	56-62. и 64.
9.	ХЕТЕРОГЕНЕ ПРАВНЕ НОРМЕ	66-89.
10.	НАСЛЕДНО ПРАВО	90-95. и 98-106.
11.	ПРАВНИ СТАТУС "ХОЛОПА"	110-121.

2. час: ПРАВНЕ ГРАНЕ У КИЈЕВСКОЈ РУСИЈИ

СТВАРНО ПРАВО

**КОЛЕКТИВНА (ПЛЕМЕНСКА)
СВОЈИНА НА ЗЕМЉИ**

-Помиње је чак и НЕСТОРОВ
ЛЕТОПИС из 1113. год.

**ИНДИВИДУАЛНА СВОЈИНА НА
ПОКРЕТНИМ СТВАРИМА**

-Уговори са Византијом 911. и
944. год.

-Руска правда и остали извори

- **ВОТЧИНА: КНЕЖЕВСКА, БОЈАРСКА И ЦРКВЕНА БАШТИНА**
- **ПОМЕСТЈЕ: ЗЕМЉИШНА ДРЖАЊА ДРУЖИНИКА (УСЛОВНА)
ДОБИЈЕНА ОД КНЕЗА (ПОЧЕВШИ ОД ВЛАДИМИРА I)**
- **ИНДИВИДУАЛНА СВОЈИНА СЕЉАКА**
- **КОЛЕКТИВНА СВОЈИНА СЕОСКИХ И ГРАДСКИХ ОПШТИНА**
- **ЖЕНА КАО ТИТУЛАР СВОЈИНЕ (помиње је Руска Правда)**

2. час: ПРАВНЕ ГРАНЕ У КИЈЕВСКОЈ РУСИЈИ

ОБЛИГАЦИОНО ПРАВО

- **ОБАВЕЗА НАКНАДЕ ШТЕТЕ** и **ОБАВЕЗА ИЗ УГОВОРА**
- **СУБЈЕКТИ ОБЛИГАЦИЈА СУ САМО СЛОБОДНИ И ПУНОЛЕТНИ ЛЈУДИ**
- **СФАНДРА** и **ПРЕДИСЛАВА** (у Уговору 944. год.)
- **ХИПОТЕЗЕ О ОГРАНИЧЕНОМ ДУЖНИЧКОМ РОПСТВУ**
"Човек-закуп" и "Купа"
- **ХИПОТЕЗА О ПРОДАЈИ У РОПСТВО ПРЕЗАДУЖЕНОГ ТРГОВЦА**
- **НЕДОУМИЦЕ ОКО УСМЕНЕ И ПИСМЕНЕ ФОРМЕ УГОВОРА**
- **"БЕРЕСТЈАНАЈА ГРАМОТА"** у Новгороду,
пронађене 21 из XI века, 230 из XII века ...

2. час: ПРАВНЕ ГРАНЕ У КИЈЕВСКОЈ РУСИЈИ

БРАЧНО И ПОРОДИЧНО ПРАВО

- ПАГАНСКА И ХРИШЋАНСКА ПОРОДИЦА
- ОСТАЦИ ПОЛИГАМИЈЕ (Несторов Летопис и други извори)
- ИНДИВИДУАЛНА (ПАТРИЈАРХАЛНА) ПОРОДИЦА
- КАКАВ КОЛЕКТИВ ЈЕ "ВЕРВ"? (дилеме у науци)

2. час: ПРАВНЕ ГРАНЕ У КИЈЕВСКОЈ РУСИЈИ

НАСЛЕДНО ПРАВО

- ПРЕДНОСТ ТЕСТАМЕНТА НАД ЗАКОНОМ (Уговор из 911.)
- тзв. ЗАКОН О НАСЛЕЂИВАЊУ
У ШИРОЈ РУСКОЈ ПРАВДИ (чл. 90-95. и 98-106.)
- СПОРОВИ ОКО НАСЛЕДСТВА (помињу се у црквеним уставима)
- НАСЛЕДНА ПРАВА:
 - ЖЕНЕ - УДОВИЦЕ
 - МАЛОЛЕТНЕ ДЕЦЕ
 - ДЕЦЕ ИЗ РАЗЛИЧИТИХ БРАКОВА
 - МУШКЕ И ЖЕНСКЕ ДЕЦЕ

2. час: ПРАВНЕ ГРАНЕ У КИЈЕВСКОЈ РУСИЈИ

КРИВИЧНО ПРАВО

- **"ОБИДА"**
НАЈЧЕШЋИ ОПШТИ НАЗИВ ЗА КРИВИЧНО ДЕЛО
- **У РУСКОЈ ПРАВДИ САМО 2 ВРСТЕ КРИВИЧНИХ ДЕЛА:
ПРОТИВ ЛИЧНОСТИ и ПРОТИВ ИМОВИНЕ**
- **У ЦРКВЕНИМ УСТАВИМА ДОГРАЂУЈЕ СЕ КРИВИЧНО ПРАВО**
- **АПСОЛУТНА ПРЕВАГА НОВЧАНИХ КАЗНИ**

2. час: ПРАВНЕ ГРАНЕ У КИЈЕВСКОЈ РУСИЈИ

КРИВИЧНО ПРАВО

- **КРВНА ОСВЕТА И ЊЕНО УКИДАЊЕ** (К.П. 1, Ш.П. 2.)
- **ВИРА** (крвнина) **ОСНОВНА КАЗНА ЗА УБИСТВО**
- **ГОЛОВНИЧЕСТВО** (накнада породици убијеног, Ш.П. 5.)
- **КРИВИЧНО ПРАВО ГРАДА ПСКОВА**
записано у XIV веку али су правне норме знатно старије

3. час: ПРАВНЕ УСТАНОВЕ ЈАВНОГ, ПРИВАТНОГ И ПРОЦЕСНОГ ПРАВА

■ **КНЕЗ**

ВЕЛИКИ КИЈЕВСКИ, НОВГОРОДСКИ, ЗЕМАЉСКИ

■ **ВЕЧЕ**

ГРАДСКА СКУПШТИНА

■ **ГРАДСКА РЕПУБЛИКА НОВГОРОД**

3. час: ПРАВНЕ УСТАНОВЕ ЈАВНОГ, ПРИВАТНОГ И ПРОЦЕСНОГ ПРАВА

■ **ТИТУЛАРИ ПРАВА СВОЈИНЕ**

■ **СВОЈИНА И ДРЖАЊЕ**

- КОЛЕКТИВНА СВОЈИНА
- ИНДИВИДУАЛНА СВОЈИНА
- КНЕЖЕВСКИ ДОМЕНИ
- СВОЈИНА ЦРКВЕ
- СВОЈИНА ФЕУДАЛАЦА

3. час: ПРАВНЕ УСТАНОВЕ ЈАВНОГ, ПРИВАТНОГ И ПРОЦЕСНОГ ПРАВА

- КУПОПРОДАЈА
- ЗАЈАМ
- ОСТАВА
- НАЈАМ

3. час: ПРАВНЕ УСТАНОВЕ ЈАВНОГ, ПРИВАТНОГ И ПРОЦЕСНОГ ПРАВА

- **ОТМИЦА ДЕВОЈКЕ И "КУПОВИНА" НЕВЕСТЕ**
- **ИЗГРАЂИВАЊЕ ПОРОДИЦЕ ХРИШЋАНСКОГ ТИПА**
- **РЕД НАСЛЕЂИВАЊА**

3. час: ПРАВНЕ УСТАНОВЕ ЈАВНОГ, ПРИВАТНОГ И ПРОЦЕСНОГ ПРАВА

**КРИВИЧНА
ДЕЛА**

ПРОТИВ ЛИЧНОСТИ

ПРОТИВ ИМОВИНЕ (КРАЂА, Ш.П. 40-46)

**КРВНА
ОСВЕТА**

КРАТКА ПРАВДА чл. 1. ШИРА ПРАВДА чл. 1. и 2.

**КАЗНЕНИ
СИСТЕМ**

СМРТНА КАЗНА

ПАТОК И РАЗГРАБЉЕНИЈЕ (Ш.П. 83)

НОВЧАНЕ КАЗНЕ ВИРА и ПРОДАЖА

**РАЦИОНАЛНА ДОКАЗНА
СРЕДСТВА**

ПОСЛУХИ и СВЕДОЦИ

СВОД (Ш.П. 35-39)

ПРАЋЕЊЕ ТРАГОВА (Ш.П. 77)

**ИМАГИНАРНА ДОКАЗНА
СРЕДСТВА**

ПРАВДАЊЕ УСИЈАНИМ ГВОЖЂЕМ (Ш.П. 21, 22, 85, 87)

ПРАВДАЊЕ ВОДОМ (Ш.П. 22)

СУДСКИ ДВОБОЈ ("ПОЉЕ")